

La mirada de Michelangelo

Vicent Usó

Un *thriller* apassionant sobre
els últims anys de Miquel Àngel
i la construcció del Vaticà

edicions
bromera

COSIMO

L'home de la cicatriu a la mà caminava amb la parsimònia de qui no té pressa i assaboreix cada detall que li ofereix el trajecte. Feia oscil·lar els braços compassadament, paral·lel el moviment del dret al de la cama esquerra i al contrari. Vestia una camisola d'un blau fosc que semblava extret de profunditats marines, excessivament ampla per a la seua complexió menuda, i que amenaçava de fugir-se'n per sota d'una corretja que la frunzia en plecs irregulars i la deixava repenjar en bosses efímeres d'aire que es formaven, tremolaven un instant i es desfeien per cedir el pas a unes de noves, sense cap ordre, obeint només el ritme cadenciós dels passos. Uns calçons negres sorgien per sota de la camisola i vestien unes cames robustes, un punt rabassudes, fins a perdre's a l'interior d'unes botes de pell d'un marró indefinit, desllustrat, amb volta girada i sola més consumida del costat dret que de l'esquerre. Es cobria amb un capell de teixit gris, per sota del qual es desbandaven uns cabells negres que, tot i que començaven a escassejar, encara conservava en nombre suficient per a embolicar-se en unes grenyes esfilagarsades que li queien amb llibertat feréstega sobre la cara. Tota la

indumentària havia conegut, indubtablement, temps més gloriosos i ara aconseguia a penes defensar-lo de les contingències adverses.

Si hom parava atenció, descobria en el perfil agut del rostre la vaga ressonància d'una lluna en fase creixent, aspecte que devia a l'extraordinària dimensió del maxil·lar inferior, poblat infructuosament per una barba irregular i descurada que no podia evitar que el mentó sorgira tan impetuós com l'esperó d'un vaixell que volguera infondre respecte. Sota les celles espesses, negres, s'estenien dues depressions vagament ovalades que acabaven transformant-se al bell mig de la cara en un nas prominent i irregular. La mirada es perdia en el verd indesxifrabre d'uns ulls diminuts, reduïts per la insistència d'unes arrugues poderoses que plegaven la pell entorn d'ells sense poder apaivagar, tanmateix, una mirada desafiant, intimidatòria, una d'aquestes que resulta incòmode aguantar sense girar la cara.

Aparentava un aire discret, aliè a tota l'activitat que es desenvolupava al seu voltant, com si preferira diluir-se entre els vianants que deambulaven amunt i avall per la vora del Tíber. Tanmateix, estava atent a cada moviment que es produïa a prop seu. En realitat, coneixia l'ofici i era conscient que calia sempre extremar la prudència. Tot i que feia temps que no executava encàrrecs semblants, n'havia acceptat massa al llarg dels anys per a no sospitar de les propostes massa generoses.

Encara quedava almenys una hora de sol i no era fins a la nit que hauria de dur a terme l'encàrrec, però volia ser-hi abans per si de cas. Aparentment, es tractava d'un assumpte senzill, massa i tot per a la promesa de tants diners que li havien fet aquells dos homes que van arribar feia dues nits a casa seua, una construcció pobra als afores de Roma, a la vora de la via Ostiense, de camí cap a San Paolo Fuori le Mura. Eren joves, de bona planta i anaven ben vestits, i van creuar la llinda de la porta sense donar-ne avís, forçant-la amb una lleugera empenta. Una vegada dins, van cridar el seu nom ben fort.

—Cosimo! Cosimo!

L'home de la cicatriu a la mà jeia a terra sobre una màrfega quan es va adonar que alguna cosa estranya passava. Es va incorporar i va encendre una espelma. En sentir les veus que traspassaven la llinda, la dona que dormia amb ell es va cobrir amb una manta. Els joves no van fer cas de la nuesa de la dona i van adreçar-se directament a l'home. Ni tan sols es van identificar.

—Venim a fer-te un encàrrec.

A la llum tènue de l'espelma, les incrustacions daurades de les corretges dels joves tenien una brillantor estranya i espargien una mena d'aura sinistra que els envoltava com a dues aparicions. La flama tremolosa en desfigurava els rostres amb ombres canviants i els conferia un aspecte tenebrós. L'home de la cicatriu a la mà no podia distingir-ne les cares. Va embolicar-se

amb una capa que descansava sobre un bagul i va enfrontar els visitants.

—No m'agrada que entren així a casa meua.

—Escolta amb atenció. Tenim una feina, ràpida i discreta, que et volem encomanar —va contestar el més prim dels dos amb un to de veu que a Cosimo li va semblar una mica molla.

—I si em negue?

El jove va quedar-se mut un instant. L'acompanyant, un individu més gras i corpulent, va prendre l'amfitrió per la capa, el va alçar una mica i el va llançar contra la paret. En la caiguda, va arrossegar amb estrèpit una de les quatre cadires que, amb el bagul, la màrrega i una taula, constituïen tot el mobiliari de la casa. La dona va deixar anar un sanglot, però una mirada del jove que donava les ordres va ser suficient perquè quedara ofegat a la gola mateix. L'home de la cicatriu a la mà va mirar els dos individus sense dir res. La ira, però, començava a dibuixar-li signes clars al rostre. Malgrat tot, sabia que no gaudia d'una posició favorable. Estava despullat, sense cap arma a l'abast de la mà i havia de fer front a dos homes ben equipats i més joves que ell. Va sospirar fort i els va mirar. S'havia acostumat ja a l'escassa llum i ara podia ben bé distingir els trets de cadascun dels visitants. Devien tenir vora els trenta anys i el posat solemne i embafador de qui no està acostumat a tractar amb la plebs. El més alt, que ara restava dret davant d'ell, era de constitució robusta,

bru, de faccions amples, una mica grosses. El cabell, llis i fosc, li queia com una cascada pels costats d'una cara de línies dures, marcades. L'altre romania uns passos enrere i era més prim i més baix, de veu més molla i gestos massa afinats. I tenia poca paciència. Tan poca que, al primer entrebanc a la negociació, ja decidia recórrer a la força. Cosimo va decidir engolir-se l'enuig.

—No et pots negar—va tornar a parlar l'individu que feia de portaveu—. Sabem tot sobre les teues activitats. Des que t'iniciaries en l'ofici fins ara. Tot. I t'assegure que estem en situació de posar fi a tan brillant currículum. Potser Roma sencera ens ho agrairia. De tota manera, no caldrà remoure el passat. Estic segur que arribarem a un acord.

L'home de la cicatriu a la mà es va embolicar de nou la manta i va oferir dues cadires als visitants, que van refusar la invitació amb un moviment del cap. El més prim va dirigir una mirada de desaprovació a la màrrega des d'on els ulls atemorits de la dona observaven el grup amb angoixa. L'home de la cicatriu a la mà li va fer un senyal i ella es va cobrir el cos amb una tela gruixuda i va eixir al carrer. Després, els tres es van mirar.

La proposta que van fer-li era, sens dubte, generosa. Segurament massa per a tractar-se d'un encàrrec comú. Però l'home de la cicatriu a la mà va acceptar-la sense fer preguntes. Era molt temptadora i, a més, com havia dit el jove, no estava en situació de plantejar dificultats. Abans d'anar-se'n, l'individu dels gestos més fins va

llançar una bossa de cuir sobre la taula. En el dring que va fer en aterrar, l'amfitrió va reconèixer de seguida la música agradable dels escuts. Quan el so de les petjades va perdre's en la nit, va entrar de nou la dona.

–Què volien? No m'agraden gens aquests dos.

–Volen que torne a treballar.

–No deus haver acceptat, supose.

–No he tingut més remei. I no m'ha agradat gens haver-ho de fer en aquestes condicions. No m'agrada que em trepitgen així. Però ja ho has vist. No m'han deixat cap possibilitat. Ho sabien tot de mi. Són gent poderosa i no els haguera costat gens destrossar-me. És això el que volies? Que m'aniquilaren? No és prudent fer-li front a qui té més armes i més poder que tu. Ho he après en tots aquests anys i, si vols que et diga la veritat, si no ho haguera posat en pràctica, ja estaria colgat un parell de metres sota terra. A més, van a pagar-me una quantitat que mai hauria somniat. Per la meitat, hauria acceptat sense remugar. Als rics i als poderosos no se'ls han de posar inconvenients. L'única cosa que cal fer és traure'ls els diners i fugir. No ho entens? Amb la quantitat que m'han promès podem deixar Roma. Anirem cap al nord, cap a Florència i ens establirem com a senyors. Tindrem una casa com cal, amb terres i tot. Amb una mica de sort, fins i tot ens arribarà per a comprar ovelles i dedicar-nos al comerç de la llana. Tothom ens respectarà, aleshores. Fins ara he hagut de fer el mateix que ells em proposen, però per

pocs diners. Ja ho coneixes, eren treballs d'escàs profit. A penes podia traure'n per a viure. Ara tot serà diferent, jo ho veuràs. Una vegada a la Toscana, on no ens coneix ningú, podrem viure definitivament tranquils.

–Fa massa temps que no treballes, Cosimo. Quasi dos anys. I ja saps què va ocórrer la darrera vegada. Tant de temps ha passat que ja no te'n recordes? No és cert que, encara no fa quatre anys, la plebs va estar a un pas de penjar-te d'una forca a la plaça pública de Viterbo? No ho entens? Ets ja vell per a certes coses.

–Si no fóra una ocasió tan bona, ja saps que mantindria la promesa que vaig fer-te. Però si no l'aprofitem ara que es presenta, serem sempre uns desgraciats. No podem deixar passar una quantitat tan gran de diners. Et jure que, una vegada cobrada la recompensa, mai ho tornaré a fer.

Durant els dos dies següents, va preparar-ho tot meticulosament. Com abans. Li semblava molt estrany que un treball que no oferia cap dificultat aparent li poguera suposar tants diners. A més, hi havia molta gent que, per molt menys, hauria fet la feina. Per què ell, aleshores?

Capficat en aquests pensaments, caminava per la vora del Tíber amb la precaució de l'animal que ja ha olorat la trampa però que encara no l'ha poguda situar. Al bell mig del riu descansava la silueta allargada de l'illa Tiberina. Tanmateix, no va passar pel pont que la unia a la ciutat. Preferia fer uns passos més i travessar pel Ponte

Emilio. No li agradava gens xafar l'illa, i sempre que podia, donava la volta i guanyava el marge esquerre pel vell pont que hi havia uns metres més avall de l'illot. De jove havia escoltat contar una llegenda segons la qual l'illa Tiberina era un vaixell abandonat per uns déus que havien explorat feia milers d'anys aquestes terres encara salvatges i s'havien mesclat amb les filles dels homes. Per si de cas decidien refer el camí, van camuflar el vaixell amb l'aparença d'illot que tothom podia veure. Un dia o altre, els tripulants haurien de tornar i aleshores l'illa, recuperat l'aspecte original, navegaria riu avall a la recerca de la mar. Tot i que volia creure que només era una llegenda antiga, un conte de velles ocioses, mai xafava, si podia evitar-ho, l'illot.

Va travessar, doncs, pel Ponte Emilio. Era un pont sever, majestuós, que donava la mà a les dues vores tot just al punt d'inflexió d'un meandre tancat, de gairebé noranta graus. Es tractava d'una construcció ferma, amb la consistència pròpia de tots els edificis que brotaren a Roma en els temps en què l'esplendor de la República i més tard de l'Imperi senyorejaven tot el món conegut i que, encara ara, li conferien a la ciutat un tarannà peculiar, inconfusible.

El pont estava estranyament saturat de gent. Enmig mateix del viaducte s'havia anat formant un rogle cada vegada més nombrós. Fins a la vora arribava el ressò potent d'una veu. L'home de la cicatriu a la mà es va apropar amb precaució: desconfiava de les aglomera-

cions perquè enmig d'elles solia camuflar-se el perill. Quan va poder aguitar per dalt de la línia de caps que aparentaven escoltar, va descobrir un vell de mirada enutjada que cridava al vent amb una veu que semblava miracle que poguera sorgir d'un cos tan assecat. Brandava un bastó llarg i eixut com ell i dibuixava en l'aire gestos enèrgics. La potència inusual dels crits havia atret un bon nombre de curiosos que, amb expressió concentrada, escoltaven les invectives de l'orador:

—L'Església, romans, és com aquest vell Ponte Emilio que ara us sustenta, d'aspecte fort i segur. La mantenen uns pilars de formes sòlides i venerables, d'uns perfils elegants i gràcils. Apropieu-vos, si voleu, al Vaticà i veureu la magnificència plena de l'Església com s'enlaira a poc a poc en unes obres que deixen veure ja una de les catedrals més formidables de la Història. Diuen que a dins de Sant Pere, quan estiga acabada, cabrà tota la Cristiandat. Cada vegada més, l'Església es governa amb el bastó de la riquesa, de l'ornamentació, de la grandiloqüència. Aneu a les cases dels bisbes, als palaus dels prelats, a la seu del mateix papa i podreu escoltar els poetes més distingits i admirar les escultures i les pintures més extraordinàries dels artistes més importants de totes les èpoques. En les prestatgeries de les biblioteques, descobrireu els escrits de Ciceró i de Virgili, de Petroni, d'Horaci i dels més insignes poetes de l'Antiguitat. Però potser no trobeu cap exemplar de les Sagrades Escripures. Feu, si us plau,

una volta per Roma i podreu admirar pertot arreu els signes externs de la prosperitat de l'Església. Aleshores pensareu que us acull una mare rica i sàvia, sota la protecció de la qual no podeu témer que cap avinentesa us siga desfavorable; una mare poderosa que gaudeix de bona salut i espera pletòrica el futur amb la confiança de no perdre peu. I us sentireu segurs, com ara ho esteu damunt d'aquest pont.

»Doncs bé, romans –va continuar sense deixar de gesticular–, jo us demane per un moment que observeu el vell Ponte Emilio amb atenció. No hi veureu senyals de decadència. Cap signe no us indicarà que la seua fortalesa venerable s'haja afeblit per res. Aparentment, tot en ell transpira serenor, bellesa, confiança. Jo, en canvi, us assegure que els corcons han anat rosegant-li el ventre fins a convertir-lo en un polsim sense força; que els pilars que ara semblen incommovibles estan en realitat morts; que potser conserva l'aspecte pulcre per fora, però que està podrit per dins. Puc llegir en els vostres rostres incrèduls que us negueu a acceptar-ho. Però encara us diré més: ben aviat, aquesta construcció que ara us sembla eterna haurà de veure com la majestat dels pilars és arrossegada per la fúria de les aigües; com l'opulència d'aquests ulls perfectes és destruïda per la violència desfermada del Tíber; l'esplendor de la línia serena, sotmesa a la volença capriciosa del corrent.

El vell va callar uns segons i va comprovar l'efecte de les seues profecies. Alguns dels espectadors miraven

el pont amb un somriure descregut que esbossaven tímidament, d'amagatotis, amb por que l'ancià els sorprenguera mentre intercanviaven amb altres vianants mirades de complicitat. Altres feien ullades inquietes a l'orador sense saber ben bé quina actitud adoptar. Tots, però, restaven immòbils i muts.

—I el mateix, romans —va prosseguir—, li passarà a l'Església. Sota els brodats de factura daurada que la vesteixen avui habita en realitat el Maligne. Sí, sí, no us sorprengueu, el Maligne.

El Maligne. El Maligne. La veu del vell havia esdevingut fonda, gutural. Les darreres síl·labes ressonaven en l'oïda de la concurrència com si una detonació haguera esclatat a la mateixa vora del pavelló auditiu. Un temor inconcret s'allotjava ara en totes les cares. L'home de la cicatriu a la mà no podia tampoc defugir aquesta sensació. El vell s'excitava a mesura que el discurs anava adquirint un caràcter més virulent:

—Darrere de l'aparença poderosa de l'Església ha florit la corrupció, la luxúria, l'avarícia, la prepotència, la cobdícia, la golosia: el pecat en resum; i avui ja no és més que una vella malaltissa que vol aparentar una salut que fa temps que ha perdut. Un cos que ha vist com, a més a més, li són amputats alguns dels membres. La desídia dels pontífexs i l'afany de luxe dels cardenals han convertit Europa en una foguera on s'inflamen les heretgies més diverses. Les Esglésies reformades proliferen com les males herbes i, mentres-

tant, als representants del papa només els preocupa consolidar el poder, encara que siga a costa de fer més difícils els treballs d'un concili que ja sembla etern. A Trento, romans, no es discuteix sobre la manera de refer la unitat perduda de l'Església: es parla únicament de com repartir els enderrocs de l'edifici de Jesucrist.

El vell va callar un instant. El so fosc de les prediccions semblava rebotar contra les construccions de vora riu i romandre en l'atmosfera com un ressò llunyà que es resistira a morir.

—S'apropen temps de foscor, romans, si no hi posem remei. Hem de fer fora tota aquesta púrria que avui li xucla la sang al malalt i hem de restablir-li la teràpia que mai devia haver abandonat: l'Església de Jesucrist ha de tornar a practicar la pobresa, la caritat, l'oració, la humilitat, el recolliment, l'amor, les virtuts que va predicar Nostre Senyor i que avui els interessos terrenals del papa i de tot el seguici de sangoneres que li riuen les gràcies han arraconat en favor de l'ostentació i del luxe. Romans, en les vostres mans està la solució als problemes de l'Església. Si no voleu que l'edifici que Jesucrist va enlairar s'enderroque com ho farà sense remei aquest pont que ara xafeu, heu de mobilitzar-vos, aturar les obres de Sant Pere i expulsar de Roma aquesta cort de vividors. Així podrà restablir-se novament el veritable poder de l'Església i, per fi, podrem donar compliment als manaments de Nostre Senyor Jesucrist.

El predicador va romandre mut una estona més. Va agafar aire amb inspiracions cada vegada més treballoses, mentre escoltava el buit que havia creat el silenci. Quan va recuperar la cadència normal, va tornar a declamar:

–Penseu-ho bé, romans. Si no reaccioneu aviat, l'edifici de l'Església s'esfondrarà com ho ha de fer aquest pont que ara llueix amb tota l'esplendor. I aleshores, regnarà l'Anticrist pertot arreu.

Va callar de nou i va observar com les paraules havien calat en l'esperit de la gent que l'escoltava. Ja ningú somreia, cap dels vianants no intercanviava amb el veí mirades de complicitat. Tothom desviava els ulls sense saber on posar-los. Les paraules de l'orador havien dipositat en tots els ànims una mena de solatge de regust imprecís, però indubtablement incòmode. Convençut de l'efecte del discurs, el vell va trencar amb passos curts i vacil·lants el rogle i va enfilat cap a l'altra banda de riu. El grup el va seguir amb la mirada, sense poder estalviar-se un gest nerviós. Quan ja quasi havia guanyat la vora, va sonar de nou amb potència inusual la seua veu:

–I tu, home de la mà marcada, pensa't bé allò que vols fer. És perillós temptar poders que no coneixes. La violència és com una bola menuda de neu, insignificant mentre la contemples quieta, però terrible quan es posa a rodolar pendent avall. Sigues prudent. Més val no prendre camins de mort que no saps on condueixen.

L'home de la cicatriu a la mà va notar com li pujava una fredor insòlita per tot el cos. Instintivament, va girar la vista cap al riu i va amagar la mà entre els plecs de la camisola. El vell va acabar de travessar el pont i es va perdre pels carrerons de l'altra vora. Per un moment, un silenci espès va senyorejar l'auditori, alterat únicament per la sonsònia insistent del riu. Tothom mirava tothom amb recel. La darrera frase del vell havia convertit cadascun dels assistents en sospitós. Els rostres volien aparentar una normalitat que no sentien. Una expressió desassossegada que ningú hauria volgut adoptar s'havia instal·lat en totes les mirades. De colp i volta, tothom es va adonar que tenia pressa. Ràpidament, la concentració es va dissoldre. L'home de la cicatriu a la mà va aprofitar la confusió per a desaparèixer.

Va travessar el pont i va caminar de pressa un bon tram riu avall. El batec de les temples li ressonava al cervell. No s'atrevia a descobrir la mà. Suava. Es va detenir finalment i va observar la vella construcció romana que acabava de deixar enrere. Desfeta la reunió, el Ponte Emilio havia quedat pràcticament desert. Va fer una mirada al seu voltant i va constatar que ningú l'observava. Aleshores, va traure la mà i va contemplar la cicatriu. Com podia saber-ne res, aquell maleït vell?

Es va repetir mecànicament que calia tranquil·litzar-se. No podia donar importància a les prediccions d'un profeta boig. Havia arribat a augurar fins i tot l'ensulsida del Ponte Emilio. Va mirar el riu.

Semblava adormit, de tan serenes que discorrien les aigües. Només el reflex ataronjat d'un sol quasi difunt sobre la superfície i el rés monocord que provocava l'avanç del corrent entre les pedres del llit delataven la seua presència. Semblava ridícul que aquestes aigües somnàmbules foren capaces d'ensorrar el pont, va pensar mentre mirava com l'aigua acaronava la base massissa dels pilars. Ara que també podria desplo-mar-se sol, se li va ocórrer. Va intentar un somriure descregut, però va ser incapaç de formar-lo. Les paraules últimes de l'ancià li havien deixat els nervis a flor de pell.

Va intentar oblidar el predicador i concentrar-se en la feina que tenia per davant. Va decidir descansar una estona per veure si, així, temperava els nervis. Des d'allí, s'admirava perfectament la corba elegant del riu i la bifurcació que abraçava l'illa Tiberina, més enllà del Ponte Emilio. Roma sencera s'estenia a les dues vores, ampla, majestuosa i, com havia dit el vell, els signes de l'esplendor de l'Església sorgien pertot arreu en forma de cúpules de línies elegants, de campanars d'aspecte lleuger que assenyalaven el cel amb el remat punxegut de les agulles, de cobertes de palaus d'on repenjaven pedres delicadament treballades, dignes d'una observació més pròxima. Encara recordava la primera impressió que va tenir de Roma, una sensació de ciutat inabastable, desordenada, cridanera, el lloc perfecte per a perdre's si un no volia ser reconegut.

Al cap d'uns minuts que va considerar suficients, va respirar fondo i, ja més tranquil, va tornar a caminar amb la mateixa lentitud que havia fet servir fins a descobrir el vell. Va travessar el carrer i es va internar per dins d'un laberint de carrerons. A la fi, va divisar la columnata del teatre de Marcel, un edifici que va fer alçar August en honor d'un nebot seu que va morir de forma prematura i que, mig enderrocats pel temps, encara subsistia. Sobre el llom de la fàbrica romana, els Savelli havien alçat la casa pairal, una construcció de maneres tosques que tenia més aspecte de fortalesa que no pas de palau. A més, la desídia i el mal gust havien adossat als murs distintes obres de factura ben oposada a l'elegància clàssica de l'edifici imperial. La façana posterior de l'antic teatre, la que donava a la plaça, encara conservava dues fileres de columnes de marbre travertí, rosegades per l'erosió, però encara magnífiques. No presumia de gustos artístics, que això era cosa dels rics, però l'home va pensar que, pel que es veia, aquell edifici ara decadent hauria sigut algun dia objecte de l'admiració de Roma sencera. Desprenia una mena d'aura solemne que enlletgien, irònicament, els mateixos edificis que semblaven mantenir-lo dret.

L'home va creuar la plaça i es va arrecerar sota l'ample corredor que quedava entre la fila de columnes i el mur de l'edifici. Es va aturar un moment, protegit per la foscor i va examinar la situació sense detectar cap anomalia. Enfront d'ell, un grup de vianants reia les

gràcies d'un individu que parodiava algun personatge que devia resultar-los conegut. Va romandre sota la porxada fins que el grup es va perdre dues cantonades més avall i després va eixir a l'exterior. Esperava un home. Estaven citats al peu mateix de la columnata del teatre de Marcel, però volia estudiar també la rogalia per si de cas sorgien imprevistos.

Va caminar de nou fins al riu, ara circumval·lant el teatre i les construccions annexes. Va fer cap un centenar de metres corrent amunt del Ponte Fabrizio, que enllaçava el marge esquerre amb l'illa Tiberina. Amb el crepuscle, la silueta de vaixell de l'illa anava desapareixent, engolida per la foscor que començava a envoltar la ciutat. Els romans, amb la caiguda del sol, cercaven l'aixopluc segur de les cases i era cada vegada més estrany trobar ningú al recer dels estels que començaven a sorgir. Va caminar en sentit favorable al corrent fins a retrobar de nou el teatre, ara per la cara anterior. Va tornar a voltar-lo com abans i va desembocar novament a la plaça des d'on havia iniciat el passeig. Va mirar el cel: la lluna, que li havia passat fins aleshores inadvertida, començava a emetre una pàl·lida lluentor. Va somriure de nou: aquesta tènue il·luminació li facilitaria les coses.

A mesura que queia la nit, el paisatge acollidor de Roma anava transfigurant-se i semblava que el poblaven criatures d'aspecte més i més fantasmagòric. Les siluetes de les antigues construccions abandonades

es retallaven sobre el negre del cel, com un exèrcit de formes sinistres. El teatre de Marcel dominava la plaça com un gegant mutilat que plorava en solitud la desventura. El soroll humà que feia uns moments omplia les vores del riu s'havia anat diluint al mateix temps que anava desapareixent la llum i deixava expedit el camp al mormoleig invariable del riu, que acabava confonent-se amb el silenci. Esporàdicament, sonava en la llunyania el caminar desficiós d'algun ciutadà que s'havia demorat en excés i, molt de tard en tard, el grinyolar agut d'un carruatge. Va apressar el pas vers la façana posterior del teatre. Era el lloc ideal des d'on vigilar la plaça sense que ningú el viera. Abans de refugiar-se sota l'ombra de l'arcada es va adonar que la cicatriu refulgia d'una manera estranya a la llum de la lluna.

No va haver d'esperar molt. En la penombra de la nit que ja es tancava, va descobrir la figura inquieta d'un home que sorgia d'un casalici pròxim. Caminava amb passos insegurs i girava el cap en totes les direccions com si esperara descobrir algun perill amagat o cercara alguna cosa. Va tenir el presentiment que aquell era l'home amb qui s'havia citat. Va maleir en silenci. No havia tingut en compte la possibilitat que poguera viure tan a prop del teatre. Per un moment, va témer que haguera sospitat del seu passeig i que vinguera previngut. El va observar. Semblava nerviós. No era probable que haguera reparat en ell. Tot i això, extremaria la prudència.

Es va refugiar a la part més fosca de la porxada. Ara sentia els passos irregulars de l'home que creuaven la plaça i s'apropaven a la columnata, però no el veia. Mecànicament, va palpar-se el costat amb la mà. Sota la camisola ampla va endevinar el perfil familiar d'una daga. Va provar d'agafar-la i va estirar del pom fins a assegurar-se que podia traure-la amb facilitat. Va esperar.

Havia cessat el soroll. El visitant devia haver-se aturat al peu de la façana del teatre. L'home va contenir la respiració. A la fi, va veure un cap aguantant indecís per darrere d'un dels pilars més pròxims. Instintivament, es va amagar sota la llinda d'una porta. Era improbable que el vera, desacostumat com devia estar a la foscor extrema de la porxada. L'home de la mà senyalada va escoltar una veu que preguntava en veu baixa:

—Esteu ací?

Ningú no li va contestar. Ara no podia veure la figura del visitant, però des del seu amagatall, l'home va percebre un tremolor en la veu de l'individu que feia difícil entendre'l. Devia ser la por, que augmentava a mesura que el silenci persistia. Va observar com s'allunyava nerviós cap al centre de la plaça. Ataüllava ací i allà per descobrir si havia arribat el seu interlocutor. Es va apropar una altra vegada a la columnata, va aplegar forces i va tornar a preguntar. Devia tenir por d'internar-se en la negror infinita que s'estenia darrere dels pilars. De nou li va contestar només el silenci. L'home de la cicatriu a la mà es va esmunyir silenciosament per

la part contrària fins a guanyar l'esquena del visitant. S'hi va apropar a poc a poc i va veure com aguaitava la part interior dels porxos. No va adonar-se que no estava sol fins que va sentir una punxada aguda al costat i una pressió immensa que li tenallava els braços. L'home de la cicatriu a la mà va notar com la suor començava a brollar incontinent del front de l'ostatge, però el visitant no va tenir temps de reparar en ella. Una empenta brutal el va llançar a terra, sota la foscor dels porxos.

–Ací dins parlarem millor –va dir l'home de la cicatriu a la mà.

–Qui sou? –va balbucejar l'altre–. Sou l'enviat de Cavalieri?

L'home de la cicatriu a la mà va somriure. Efectivament, els joves havien complert la seua part del tracte. Segons havien acordat, ells s'encarregarien de fer-li arribar a aquest infeliç que ara jeia a terra un missatge que no podria rebutjar. El citarien al peu de la columnata del teatre de Marcel en caure la nit. Ho havien fet bé, els joves: el pobre innocent s'havia empassat la carnada amb fil i tot.

–Estic citat amb un criat de Tommaso di Cavalieri al peu d'aquesta columnata. Si no sou vós, deixeu-me anar. Us donaré diners, si voleu, però deixeu-me lliure.

–Heu dut els documents?

–Sou l'enviat de Cavalieri? –insistí amb l'ànim segregat pel terror.

–No. No conec cap Cavalieri.